

Vse je zastalo v njem, denarja ni bilo nikjer in tudi spomniti se ni mogel, kje bi ga bil izgubil. Bušnil je v jok in kot bob debele solze so mu jele polzeti po licih.

»Kaj pa je?«

»Denar sem izgubil!« je izgoltal Tonček.

»Z otroki je pa res križ!« ja zamrmral trgovec.

»Kar vzemi, saj očeta poznam, da je poštenjakar,« je zamomljal Tončku.

Tonček se je pozabil zahvaliti in kar brez misli oddirjal proti domu. Čutil se je olajšanega, toda čimbolj se je bližal domu, tem močneje mu je utripalo srce.

Oče ga je čakal na pragu.

»Grdavš, kje si se pa potikal?« je zarenčal.

»Če, če... če...« je zajeceljal Tonček in že je čutil očetovo roko.

»Pa ves raztrgan!« je zmajeval oče.

»Če bi ne bilo, če... psa...« je izmomljal Tonček.

»V obraz si pa kot razbojnik!« je povzemal oče že mehkeje, ker se mu je Tonček zasmilil.

»Če bi ne bil padel in če bi...« je hotel razložiti Tonček pa mu ni hotelo z jezika, da ga je oplazil Križajev bič.

»Prav ti je, jabolka si kradel!« se je spet razhudil oče in pobral Tončku ukradena jabolka.

»Ali si tobak plačal?« je zarohnel oče, ker ga je sinova neposlušnost strašno bolela.

Tončka je jok začel kar kriviti in le krčevito je mogel izjecljati:

»Ne, sem izgubil!«

»Kaj si pa delal, za božjo voljo!« je kipelo v očetu.

»Če... če... če...« je jeceljal Tonček in se tresel kot trepetlika.

Oče je takoj vedel, pri čem je. Potipal ga je za »sladke« in Tonček je prav skesano obljubil, da ne bo več hodil na tak način po tobak.

Tonček je danes že velik gospod, izmed vseh besed pa najbolj sovraži pogojnik: če.

J. Slapšak

Šest zapovedi

Živel je kmet, slabo mu je šlo, pa se je vragu zapisal in je dobil dosti denarjev od njega. Pa preden mu je odštel denarje, sta naredila pogodbo; sam vrag jo je napisal, kmet pa s svojo krvjo podpisal. Glasila se je takole: »Čez deset let pridem pote. Ako boš takrat znal šest zapovedi moliti, te pustim; če ne, te vzamem.« Ko je bila pogodba podpisana, je vrag izginil, kmet pa je začel denarje preštovati. Sedemkrat se je lotil, sedemkrat se je zmotil. Ni mogel denarja prešteti in ne. Toliko pa je vendar dognal, da so v denarjih velike številke.

Sprva je veliko bogastvo kmeta veselilo, potlej žalostilo, naposled dušilo. V tej stiski je prosil svojega patrona sv. Jurija, naj ga reši večnega pogubljenja. Ščasoma je ponavljal prošnjo vsak dan, proti zadnjemu vsako uro in vsako minuto.

Dogovorjena leta so potekala. Zadnji večer je prišel h kmetu star berač in ga prosil prenočišča. »Nocoj ne! To noč ne prenočujem nobenega berača, pride nekdo drugi k meni v vas,« ga je zavrnil in še zaskrbljeno dostavil: »Nocoj ob enajstih pride sam vrag pome.«

Stari berač je brez besede odšel, pa se je zopet vrnil. Da bi ga kmet ne opazil, je skočil skrivaj v vežo ter se kril pod stopniščem. Tam je tiho, da ga ni mogel nihče slišati, nekaj žlobudral; izgovarjal je šest vragovih zapovedi, dobro jih je znal moliti.

Ob enajstih je prišel vrag in prignal s seboj šest prodanih duš, šest grdih svinj, kmet naj bi bil sedma. Udaril je na vežna vrata in zavpil: »Odpri, prodana duša, sedma svinja!« Stari berač je skočil na noge, odprl in vprašal: »Kaj hočeš?«

Vrag ni spoznal starega berača. Mislil je, da je kmet, ki se mu je bil pred desetimi leti prodal, in je odgovoril: »Saj veš, kaj hočem! Ti boš zdaj molil šest zapovedi, ali pa pojdeš z menoj.«

»Molil bom, s teboj ne bom šel!« odvrne berač brez bojazni.

Vrag se začudi. Šest prodanih duš mu od strahu še ust ni moglo odpreti, to menè pa se kaže, kakor da ne pozna bojazni. »E, hova kmalu skupaj! Sedma grda

svinja mi tako in tako ne odide, samo nekoliko zamude bo!« si misli vrag in reče: »Pa moli!« In mu veli, da pove po vrsti, kakor ga bo vprašal, kako se glasi ta ali ona zapoved.

»Kar vprašaj!«

Vrag vpraša: »Katera je prva zapoved?«

»To pozna vsak otrok. Ojè pri vozu, kaj pa drugega! Ojè pri vozu je prva zapoved, si slišal?«

»Prvo si uganil. Pa jih je še pet. Ne bo ti šlo tako gladko ko pri drugih.«

»Kar vprašaj dalje,« sili berač. »Bom kar na kratko odgovarjal.«

»Pa povej, kako se glasi druga?« vpraša zdaj vrag.

»Boljše je dve ko ena.«

»Tudi drugo si zadel. Katera je tretja?«

»Trije roglji pri vilah.«

»Tudi tretjo poznaš. Kaj pa četrta?«

»Štiri kolesa pri vozu.«

»Tudi ta je prava. Peta?«

»Pet prstov na roki.«

»Tudi peto si prav povedal. Ali zdaj se mi pa ne izmuzneš! Povej, ako veš, kaj je šesta zapoved?«

»Šesta zapoved je tistih šest grdih svinj, ki si jih semkaj prignal; pa to niso prave svinje, to so prodane duše, grše od pravih svinj. To je šesta zapoved.«

»Tudi za šesto veš. Večjo moč imaš kot jaz, rešen si peklenskega ognja.« Po teh besedah zatuli vrag tako peklensko grozno, da se vogal kmetove hiše zruši, a ne njega in ne tistih grdih svinj ni bilo več tam.

Kmet prečuje noč v molitvi v zaklenjeni sobi. Ko stopi zjutraj v vežo, mu reče stari berač: »Rešil sem te, ker si me prosil,« in nevidno izgine.

»To je storil moj patron — sv. Jurij, Bog bodi zahvaljen!« vzklikne kmet hvaležno, se prekriža in gre veselo na delo.